

AFGANİSTAN'DA SAVAŞ YENİ BAŞLIYOR

” Afganistan'da olayların yakın zamanda biteceğini ve Taliban'ın meşru bir hükümet olarak tanınıp her şeyin meşru zeminlerde gideceğini düşünmek biraz hayalcilik olur. Savaş yeni başladı ve bu durum Afganistan'da birçok yeni dengelerin kurulmasına sebep olacak.”

PROF. DR. DOĞAN AYDAL

Başbakanlık Eski Müsteşar Yardımcısı -
Yeniden Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı

Son günlerin en önemli siyasi konularından biri hiç şüphesiz ABD'nin ve NATO güçlerinin Afganistan'dan çekilme kararından sonra yıllarca terörist olarak adlandırılan Taliban güçlerinin on gün gibi kısa bir süre içinde Afganistan'ın Başkent Kabil dâhil büyük bir kısmını ele geçirmesi olmuştur.

Ancak Afganistan'da olayların yakın zamanda biteceğini ve Taliban'ın meşru bir hükümet olarak tanınıp her şeyin meşru zeminlerde gideceğini düşünmek biraz hayalcilik olur. Savaş yeni başlamıştır ve Afganistan'da birçok yeni dengelerin kurulmasına sebep olacaktır.

Afganistan hükümetinin, ABD tarafından yetiştirilip eğitilen 300 bin askerinin bu kadar kısa zamanda savaş bile yapmadan teslim olması veya Taliban güçlerine katılması da birçok ülke tarafından sorgulanmaktadır. Ancak bu durum ABD ve NATO güçlerinin kapalı kapıları ardında pek de sürpriz bir gelişme değildir. Zira ABD, Başkan Donald Trump döneminde, Taliban güçleri temsilcileriyle, Katar Doha'da görüşmeye başlamış, ABD'nin Afganistan'dan Nisan 2021'de çekileceğine dair bir sözleşme de Şubat 2020'de imzalanmıştır. Joe Biden iktidara geldikten sonra bu sözleşmeye sadık kalmış, 31 Ağustos 2021'e kadar Afganistan'ı terk edeceklerini deklare etmiştir. İşte, bozgun ve Afganistan'daki panik bundan sonra başlamıştır.

Afganistan ordusu üst düzey mensuplarının bu gelişmeleri bildiği ve gelecek için yeni pozisyonlar aldığı da bilinmektedir. Afganistan ordusunun önemli bir kısmı 150 dolar ve af sözleriyle Taliban'a biat etmiş ve savaşmadan buldukları bölgeleri Taliban güçlerine terk etmişlerdir.

Şu anda Taliban'ın lideri olarak görünen kişi Mevlevi Hibadullah Akhonzade'dir ve Müminlerin Emiri unvanını taşımaktadır. Bu kişinin AK HUNLAR ile soy birliği içinde olması kuvvetle muhtemeldir. Yardımcıları ise Molla Abdul Gani, Molla Muhammed Yakup (Taliban kurucularından Molla Ömer'in oğlu) ve Sirajeddin Hakkani'dir. Önde gelen bir diğer isim de Baş Kadı Molla Abdul Hakim'dir. Bunların alt birimi olarak görev yapacak olan ve REHBER

Hiç bir ülke, plansız, programsız ve uzun hesaplar yapılmadan işgal edilemez. Hele, bu tür olaylarda her türlü hesabı çok önceden yapan ABD ve İngiltere'nin, hesapsız, kitapsız Afganistan'a gireceklerini düşünmek, siyaseti ve bu ülkelerin geçmişteki uygulamalarını hiç bilmemek demektir.

ŞURA olarak adlandırılan 26 üyeli bir birim kurulmuştur. Ülkedeki işleri götürecektir Bakanlar Kurulu ise bu hiyerarşik düzenin altında oluşturulmuştur.

KUZEY İTTİFAKI VE ŞAH AHMED MESUD'UN OĞLU AHMED MESUD BAŞARILI OLABİLİR Mİ?

Göz ardı edilemeyecek önemli bir grubun da Kuzey İttifakı olarak adlandırılan ve Peñçir Vadisi aslanı olarak tanınmış Rahmetli Ahmedşah Mesud'un oğlu Ahmed Mesud'un yönettiği direniş grubuna, bütün silah ve mühimmatlarıyla katıldığı da bilinmektedir. 1997 yılında Türkiye'de ağırladığımız, Afganistan'ın kuzeyindeki Mezar-ı Şerif ve çevresinde etkili olan Özbek asıllı General Raşid Dostum'un da bu ittifaka katılacağı beklenmektedir. Devrik Cumhurbaşkanı Eşref Gani'nin hala bir etkisi varsa Ahmed Mesud'a yardım edeceği düşünülebilir. Ancak Devrik Hükümette görev yapmış birçok Generalin, Ahmed Mesud ile ilgili düşüncelerinin de çok olumlu olmadığı bilinmektedir.

Afganistan'da savaş yeni boyut ve dengeleriyle yeniden başlamak üzeredir. Bu dengelerde, İran, Hindistan, Çin, Rusya'nın önemli rol oynayacağını yakın zamanda görmemiz sürpriz olmayacaktır.

AFGANİSTAN ESKİ DIŞİŞLERİ BAKANI SELAHADDİN RABBANİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ

Afganistan Eski Başkanı İmam Rabbani'nin oğlu ve Ocak 2011-Nisan 2021

tarihleri arasında Afganistan'ın Türkiye Büyükelçisi olan, 2015-2019 yılları arasında Afganistan Dışişleri Bakanı olarak görev yapan, gerçek bir Türkiye dostu olan Selahaddin Rabbani'nin konumu ve emniyet durumu Türkiye için çok önemlidir. Zira Selahaddin Rabbani Afganistan'da Cemiyet-i İslami Partisi'nin de Başkanı konumundadır. Türkiye her türlü siyasi etkisini kullanarak Selahaddin Rabbani'nin arkasında durmalıdır.

Mevcut durum şimdilik böyledir. Ancak Afganistan olayını tam

anlayabilmek için, ABD'nin bölge siyasetine, Taliban ile bağlantısına, geçmişe dönüp dikkatlice bakmak gerekmektedir.

NATO İÇİN DÜŞMAN TANIMININ DEĞİŞİMİ

İyi de, Afganistan 2001'de neden ABD ve NATO güçlerince işgal edildi? Bu saldırılar niye yapıldı? Binlerce masum can kaybına sebep olan olaylar nasıl gelişti?

Basit bir mantıkla düşünüldüğünde, Rusya'daki komünist iktidarın yıkılışı, "perestrojka-glasnost" sonrası,

belirgin bir düşman kutbun kalma-dığı düşünülür. Silah satışları durma noktasına gelmiştir, komünizm korkusu ortadan kalktığı için, bu rejimle yıllarca korkutulan ülkeler, kaynaklarını, silah almından ziyade, kalkınmaya, sağlığa ve eğitime ayırmaya başlamışlardır.

O halde, yeni bir düşman kutup oluşturulmalıdır. Yıl 1994, NATO tatbikatlarında, dost-düşman kuvvetleri temsil eden mavi-kırmızı rengin değiştirilip, mavi-yeşil renklere döndüğü yıldır. Yeşil rengin Müslümanları temsil ettiğini bilmek için de,

tercümana herhalde ihtiyaç yoktur. Bir zamanlar komünizmi durdurmak için Rusya etrafında Müslüman ülke savaşçılarından yeşil kuşak oluşturmaya çalışan ülkeler, şimdi "yeşil" i düşman ilan etmişlerdir.

Dokuz Eylül 2001 tarihinde, ABD, New York'daki İkiz Kulelerin yıkılışından sonra, daha önce adını sanını kimsenin bilmediği birçok sakallı Müslümanın, hemen yakalanarak, pilotluk eğitimi almış El-Kaide militanı olarak ortaya sürülmesi, ABD'de yükselen ve neredeyse her evin önüne bayrak astıran, milliyetçilik

rüzgârının hızını kesmemiş, ancak çok da inandırıcı gözükmemişti. Etkin güçler bu havadan faydalanmasını bilmişler, El-Kaide ve Taliban bahanesi ile çıkartılan BM kararı arkasına sığınarak Afganistan işgal edilmiş, bir başka deyişle ve ABD tabiriyle "Afganlular özgürleştirilmiştir".

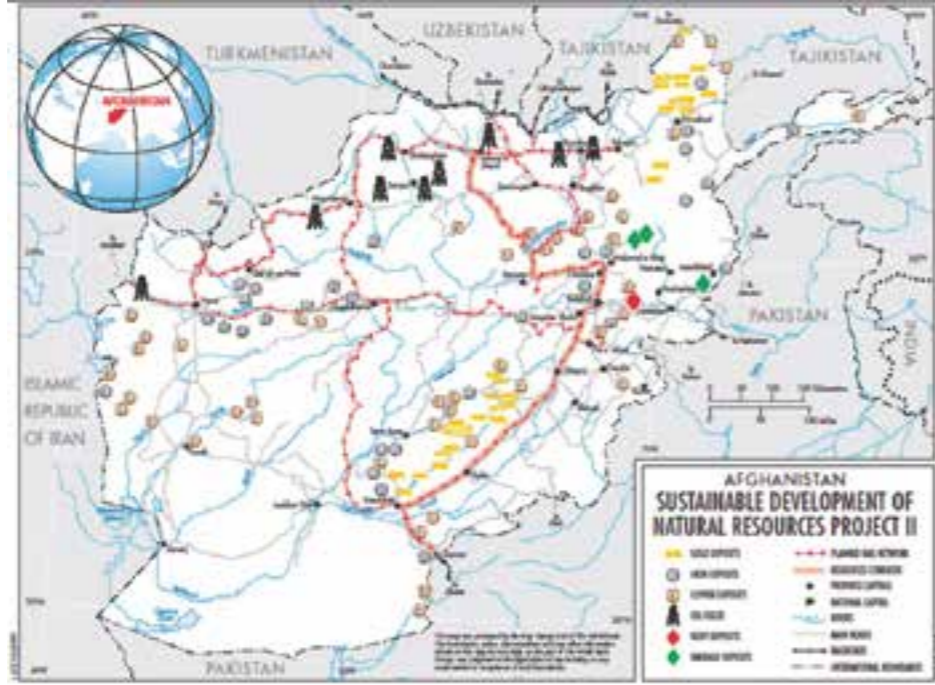
AFGANİSTAN NEDEN SEÇİLMİŞTİR?

Hiç bir ülke, plansız, programsız ve uzun hesaplar yapılmadan işgal edilemez. Hele, bu tür olaylarda her türlü hesabı çok önceden yapan ABD ve İngiltere'nin, hesapsız, kitapsız Afganistan'a gireceklerini düşünmek, siyaseti ve bu ülkelerin geçmişteki uygulamalarını hiç bilmemek demektir.

Afganistan'da olanları anlamak için yakın geçmişe gidip olanlara kısaca bakmakta fayda görülmektedir. Bugünkü Afganistan'ın sınırları, İngiltere ve Rusya tarafından "Durand Hattı" adı altında 1893 yılında belirlenmiştir. İşgal ettiği ülkelerden geri çekilme günleri geldiğinde, İngilizlerin muhteşem siyasi dehaları devreye girmekte ve çizilen sınırlar, daha sonraki yıllarda da, o ülke ile komşu ülkelerin başına sürekliliği bir bela olarak kalmaktadır. Afganistan'daki Peştunların (Patan) yaşadığı toprakların Afganistan ve Pakistan arasında bölünmesi, sonraki yıllarda birçok olayın ana sebebi olmuştur. Davud Han'ın, Zülfikar Ali Butto'nun ve Ziya Ul Hak'ın kaderlerini de, bu alanın bölünmüş olması belirlemiştir.

TALİBANLARI KİM YETİŞTİRDİ?

Davut Han'ın ve ailesinin katledilmesi sonrasında, 1978'de, Hafızullah Amin başkanlığındaki darbe ile Afganistan Demokratik Cumhuriyeti kurulmuştur. O dönemlerin klasik bir ön takısı olan "Demokratik" kelimesi, darbelerdeki SSCB etkisini göstermek için yeterlidir. Darbe sonrası makamlar paylaşılmış, en önemli makama "Genel Sekreterliğe" Nur Muhammed Taraki, yardımcılıklarına da, darbeye yardım eden iki temel kuruluşa olan, Halk ve Bayrak hareketlerinin liderleri olan Hafızullah Amin ve Babrak Karmal getirilmişti. Her darbenin tabii sonucu olarak,

Haşhaş bitkisi, yapısı itibarıyla diğer bitkilerden çok kolay ayrılabilen bir yapıda. ABD'nin ve batılı diğer ülkelerin elindeki uydular, bu bitkileri, bırakın düzlükte, Hindikuş dağlarının tepesinde ekilse bile, rahatlıkla bulabilecek özelliklere sahip.

ihtilali hazırlayanlar, en kısa sürede birbirlerinin kellesini ister hale geldiler. Taraki yönetiminin, hızla, Marksist-Leninist uygulamalara girmesi, ülkede karışıklığa yol açmış, çıkan iç karışıklık sonrası, Hafızullah Amin Başbakanlığa gelmiş, ayaklanmaları bastırmak için SSCB'den yardım istemiştir. Amin ve Taraki arasındaki çatışmalarda Taraki öldürülünce, SSCB'den çekinen Amin, ABD ve Pakistan desteğini almaya çalışınca, 24 Aralık 1979'da, SSCB, Afganistan'ı işgal etmiştir. İşgal sonrası Babrak Karmal Başbakanlığa getirilmiş, SSCB etkisi, Pasifik Okyanusu'na bir adım daha yaklaşmıştır.

İşte, ABD'nin, görüntüde, aktif olarak olaya ve bölgeye girişi bu tarihten sonradır. 1980'li yıllarda başlayan ve SSCB ve hükümete karşı harekete geçen "Mücahidin" hareketlerinin en büyük destekçisinin ABD olduğunu söylemek, herhalde yersizdir. Afgan Mücahitleri, İslami İttihadı ve Hizb-i İslami gruplarının SSCB'ne karşı mücadeleleri, Rusların, Şubat 1989'da, kuvvetlerini Afganistan'dan çekmesine kadar sürmüştür. Ruslar ülkeden gittikten sonra, bu sefer de, SSCB'ne karşı savaşan güçler birbirine düşmüş veya düşürülmüştür.

İslami grupların oluşturduğu koalisyonun başkanlığına getirilen Tacik asıllı Burhanettin Rabbani ile Hizb-i İslami başkanı Hikmetyar'ın, Özbek asıllı General Raşit (Abdürreşid) Dostum'un ve daha sonra etkin hale gelen Tacik asıllı Ahmetşah Mesud'un birbiriyle savaşmaları yıllarca sürmüştür.

SSCB'nin Afganistan'dan çıkartılması için bu İslami gruplar ile daha sonra da, düşman ilan edilen Taliban grubunu bile, Pakistan'ın kuzeybatısındaki Peştun (Patan) bölgesinde eğitenler de, silah sağlayanlar da, hatta Stinger füzelerini sağlayanlar da başta ABD olmak üzere batılı güçlerdir. O günün siyasi şartlarında, gayet normal gibi görünen bu desteğin sebebinin, sadece, SSCB'nin bölgeden uzaklaştırılması olduğunu düşünmek, herhalde basit bir mantık olurdu. Büyük güçlerin, dalda cevizi çift görmeden taş atıkları hiç görülmediğine göre, başta ABD olmak üzere, batılı güçlerin bu bölgeyle ilgilerinin başka sebepleri de olmalıydı.

TRUMP'IN BİR TRİLYON DOLARLIK MADEN HEDEFİ

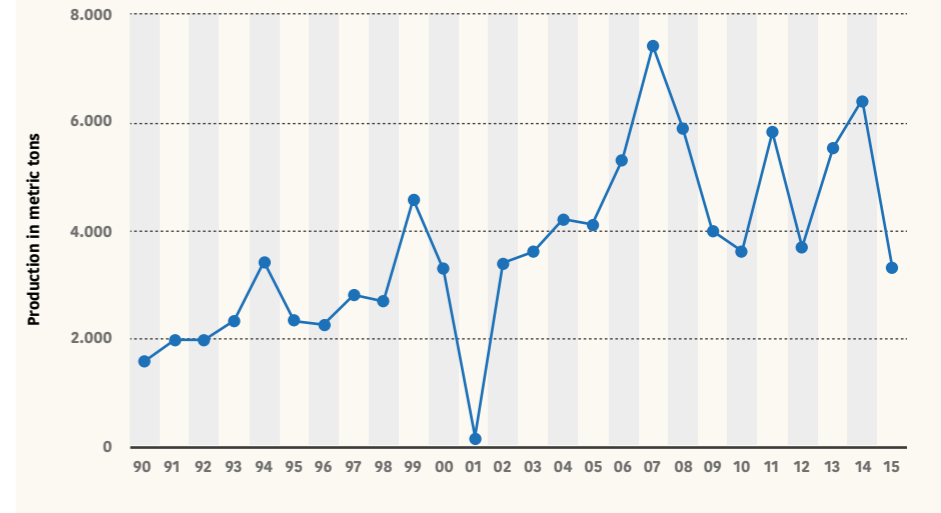
Şimdi, hep birlikte, bu sebepler üzerinde küçük bir beyin fırtınası

oluşturalım. Acaba sebep, Afganistan'daki yeraltı kaynakları olabilir miydi? Televizyon haberlerine barksak, her tarafı harabe haline dönmüş bir ülke ve pejmürde kılıklı bir halk ortalarında çaresiz dönüp durmaktadır.

Hiç bir televizyon haberinde, Cüzcan iline bağlı Şebergan'daki çok zengin doğalgaz yataklarından, bu gazı geçmişte SSCB'ne taşıyan boru hattından veya Mezar-ı Şerif'teki termik enerji ve gübre santraline gaz taşıyan ikinci bir boru hattının varlığından hiç bahsedilmemektedir. Hindikuş dağlarının kuzey yamaçlarındaki kömür yataklarından ve halen işletilen Bağlan ilindeki Kerker ve Esposte havzaları ile Behl ilindeki Kale-i Serkari kömür havzalarından da hiç bahsedilmemektedir. Hacığak'ta 2 milyar tonluk rezervi ve yüzde 63'lük ortalama demir tenörüyle, İsveç'teki meşhur Kiruna yatağı ile boy ölçüşen demir yatağından da bahsedilen yoktur. Türkiye'deki en büyük demir yatağımız olan Divriği demir yataklarının, en iyimser hesapla, 38 milyon ton olduğunu söylersek, bu bölgedeki demir yatağının önemi daha kolaylıkla anlaşılabilir. Adını sayamadığımız birçok bölgede ve özellikle Kunduz yakınlarındaki altın, bakır, kurşun, çinko yatağı ve Konar-ı Has'daki berilyum yatakları ile Bedaşhan'daki yarı değerli taşlar, acaba şimdi kimler tarafından işletilmektedir? Afganistan'da önemli ölçüde Lityum yatakları da bulunmaktadır. Lityumun yanı sıra Afganistan'da bol bulunan Çinko madenlerinin içindeki Kadmiyum ve İndium da çok önemlidir. Zira Lityum, Kadmiyum ve İndium, güneş enerjisi pillerinin ve elektrikli araç akülerinin ihtiyaç duyduğu en önemli elementlerdir.

Peki de, sebep bu kadar basit olabilir mi? Belki değildi. Ancak ABD'nin Afganistan'da kalması için önemli sebeplerden biri olmuştur. New York Times gazetesinin 25 Temmuz 2017'deki haberine göre Trump Afganistan'daki madenler sebebiyle Afganistan'dan ayrılmayacaklarını, bu madenlerden bir trilyon dolar beklediğini beyan etmiştir. (https://www.nytimes.com/2017/07/25/world/asia/afghanistan-trump-mineral-deposits.html).

Afganistan'daki eroin üretim miktarlarının yıllık değişimi

Yani, koskoca ABD ve her olaydaki tabii müttefiki İngiltere, bu kadar basit bir hesap içinde olabilirler mi? Olurlar. Gelecekte sıkıntı çikilebilecek doğalgaz ve endüstrinin temel maddesi olan demir ve diğer yeraltı kaynaklarının varlığı önemli sebepler olabilir, ama bu bile böyle bir operasyon için tek başına yeterli bir sebep midir? Tabi ki hayır. O halde farklı sebepler de aramalıyız.

YILLIK 900 MİLYAR DOLARLIK EROİN TİCARETİ

Acaba sebep, Afganistan'da bol miktarda yetiştirilen haşhaş ve bu bitkiden üretilip batılı ülkelere pazarlanan eroin olabilir miydi? Haşhaş bitkisi, yapısı itibarıyla diğer bitkilerden çok kolay ayrılabilen bir yapıdadır. ABD'nin ve batılı diğer ülkelerin elindeki uydular, bu bitkileri, bırakın düzlükte, Hindikuş dağlarının tepesinde ekilse bile, rahatlıkla bulabilecek özelliklere sahiptir. Bu bitkiler, bırakınız, 30 santim çözünlüğe sahip WORLDVIEW 3 uydusunu, 60 cm hassasiyete sahip QUICKBIRD, bir metre hassasiyete sahip IKONOS uydularını, yaklaşık otuz metre hassasiyete sahip LANDSAT uyduları ile bile rahatlıkla bulunabilmektedirler. ABD ve İngiltere etkisindeki BM güçleri, yıllardır Afganistan'da olmalarına rağmen, haşhaş ve eroin üretiminde bir azalma olmuş mudur? Hayır. Hatta BM verileri ve genel kanaat, Batıya gelen eroin miktarlarında daha fazla artış olduğunu ortaya koymaktadır. Beğenelim veya beğenmeyelim, 2001 yılında ilk Taliban döneminde sıfır seviyesine indirilen eroin üretimi, 2001'den sonraki işgal yıllarında ve

özellikle 2007'de, 9 bin ton seviyesine kadar ulaşmıştır. Afganistan'da eroin üreticilerine ödenen miktar yaklaşık dokuz milyar dolardır. Bu eroinin ABD ve Avrupa'daki satış bedeli en az yüz misli olacağından, bu ticaretin her yıl 900 milyar dolar seviyelerinde olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Ya, Afganistan'daki batılı güçler, söylediği kadar etkili ve güçlü değiller veya işin içinde başka işler, başka hesaplar vardır. Böyle olmamış olsa haşhaş tarlalarının başında ABD ve İngiliz askerlerinin zirhl araçlar ile koruma yapmalarının başka bir açıklaması olabilir mi? Haşhaş ekili alanların boyutları 2019 ve 2020 arasında bile, yüzde 37 gibi bir artışla, önemli ölçüde artırılmıştır. Yani ABD ve Batı güçleri son ana kadar bu üründen daha fazla ölçüde faydalanmak istemişler ve Afganistan haşhaş üretim haritaları bile çıkarılmışlardır. Eğer Taliban haşhaş ekimi konusunda fikir değiştirmediyse bu haşhaş tarlalarının yakında yok edileceği söylenebilir. Ancak, Katar Doha'daki görüşmelerde ABD bu eroinlerin tıbbi alanlarda kullanılacağı yönünde Taliban ile anlaşmış ise bu ekimler devam edecektir. Tabi bu eroinlerin sadece tıbbi yönde kullanılacağına ABD dâhil herhalde kimse inanmamaktadır. Demek ki işgalin arkasındaki sebep, batılı gençleri uyuşturucu batağından kurtarmak da değildir. Eroin ticaretinden elde edilen gelirin önemli bir kısmının emperyalist ülkelerin güdümündeki terör örgütlerini, PKK, PYD, İŞİD, EL Kaide dâhil olmak üzere, finanse etmek için kullanıldığından şüphesi olan var mı?

AFGANİSTAN'IN ETNİK DAĞILIMININ İŞGALDE ÖNEMİ VAR MIDIR?

Gelin, şimdide Afganistan'ın dini ve etnik yapısına bir bakalım. Ülke, nüfusunun yüzde 84'ü Sünni, yüzde 14'ü Şii Müslüman olan bir ülkedir. İran'ın komşusu olan bir ülkenin Sünni nüfus fazlalığı dış güçleri rahatsız etmez, aksine, onlar açısından rahatlatıcı ve ileride siyasi olarak kullanabileceklerini düşündükleri bir özelliktir. Etnik dağılıma gelince; Afganistan halkının, yüzde 38'i Paştun-Patan, yüzde 25'i Tacik, yüzde 19'u Hazara, yüzde 12'si Türkmen ve Beluciler ve yüzde 6'sı Özbekler ve kalan kısımda farklı etnik gruplar tarafından oluşturulmuştur. Ülke nüfusunun yarısı, Afgan-Persian dili denen değişmiş bir fars dilini kullanmaktadır.

Belki, işgalin sırrı bu etnik dağılımda yatmaktadır. Görüldüğü üzere, ülke nüfusunun yüzde 25'i Taciklerden oluşmaktadır. Bir başka deyişle, Tacikistan dışında, en fazla Tacik'in yaşadığı ülke Afganistan'dır. Birçoğunuzun "Tacikistan da nereden çıktı" dediğini duyar gibiyim. Ama sanıyorum, işin sırrı Tacikistan'da yatmaktadır. O bakımdan, Tacikistan hakkında bilgi vermeden, Afganistan'ın, Batılı ülkelerin ilgi odağına neden oturduğunu tam olarak açıklayamayız.

Tacikistan'ı diğer çevre Müslüman ülkelerden ayıran en önemli özelliği, İran asıllı olmaları ve Farsça konuşmalarıdır. İran, Afganistan'ın bir kısmı halkı ve Tacikistan'ın dil ve soy akrabalığı savaşa sebep bir unsur mudur? Hayır değildir, o halde Tacikistan'ın sahip olduğu bazı diğer özelliklere yakından bakmakta fayda vardır. İran İslam Cumhuriyeti'nin kurulması, yüzde 78'i Ehl-i sünnet olan Tacikleri siyaseten çok etkilemiştir. Diğer yandan, Afganlıların SSCB'ne karşı olan direnişleri de Tacikleri çok etkilemiş, Afganistan'daki birçok Tacik kabile, Tacik asıllı Afganlı komutan Ahmetşah Mesud komutasında direnişe katılmıştır. Ahmetşah Mesud'un Tacikistan'daki etkisi de önemli olmuş, halk, Ruslara karşı savaştan Afganistan'daki kardeşlerine yardıma koşmak için hükümeti baskı altına almıştır. O günlerde hala etkinliğini sürdüren Rus istihbarat

Afganistan'daki haşhaş tarlalarını zırhlı araçlar ile bekleyen İngiliz askerleri.

örgütü KGB, Tacik kumandan Molla Abdullah Seyidof'u tutuklayarak, Tacikistan'daki bu hareketlenmeyi durdurabileceklerini düşünmüşlerdir.

AHMETŞAH MESUD NEDEN ÖLDÜRÜLDÜ?

Tacik asıllı Ahmetşah Mesud'un, Afganistan'da en güçlü ve popüler olduğu bir dönemde, profesyonelce öldürülmesi, hesapsız, plansız bir operasyon mudur? Şimdi gelin bu hesabın ne olabileceği konusunda biraz beyin fırtınası oluşturalım. Bütün veriler, İkiz Kulelerin vurulmasının ve Afganistan işgalinin, büyük bir planın parçaları olduğu yönündedir. Böyle bir planı her kim veya kimler hazırlamış ise, Afganistan'da çok önemli bir isim olan, Tacik asıllı Ahmetşah Mesud'u öldürtenler de onlardır. Çünkü Ahmetşah Mesud, bölgede önemli bir isimdir, Ruslara karşı gösterdiği kahramanlık sebebiyle "Pençir vadisi aslanı" olarak anılmaktadır. Taliban'ın ülkedeki hakimiyetinden rahatsız olup, onlara karşı savaştan kişilerin başında da Ahmetşah Mesud gelmektedir.

Normal şartlar altında, Taliban'ı kovmak için Afganistan'a girdiğini söyleyen ABD ve Batı güçlerinin, böyle bir durumda, ülkeye girer, girmez, Ahmetşah Mesud'u yanlarına alması gerekecektir. Irak'ta, kürtleri

yanlarına alma mantığı da aynı mantıktadır, yani "düşmanımın düşmanı dostumdur". Ama böyle bir birliklik, ABD ve Batılı güçlerin işine gelmeyecektir, çünkü Ahmetşah Mesud, daha önce de belirtildiği gibi, Tacik asıllıdır ve Afganistan'da kurulacak olan yeni hükümette etkili olması da kuvvetle muhtemeldir. Hükümette etkin olan, bu özellik ve kapasitede birinin, muhtemel İran-Afganistan-Tacikistan dostluğu ekseninde ve Fars kültürü içindeki birlik çalışmaları etkilili olacağı da şüphesizdir. Peki, böyle bir şey, ABD'nin, uzun vadeli hesapları düşünülünce, işlerine gelir mi? Tabii ki hayır! O halde ne yapılabilir diye düşünülmüş ve öldürülmesine karar verilmiştir. Bir başka deyişle, İkiz Kulelerin vurulmasından tam iki gün önce öldürülmesi de, bu siyasi oyunun bir parçasıdır. Batılı gazetecilere çok temkinli olduğu bilindiği için, en zayıf yönünden hareket edilmiş, Belçika pasaportuna sahip Faslı ve Cezayirli iki Müslüman (veya öyle görünen) ajan tarafından öldürülmüştür. Kendisi ile yapılacağı söylenen bir röportaj bahanesi ile bir TV kamerası içine gizlenen silahla, en güvendiği ve Ruslara 10 yıl direndiği, kale olan, Tacikistan sınırındaki Pençir vadisinde, Hoca Bahauddin köyünde şehit edilmiştir.

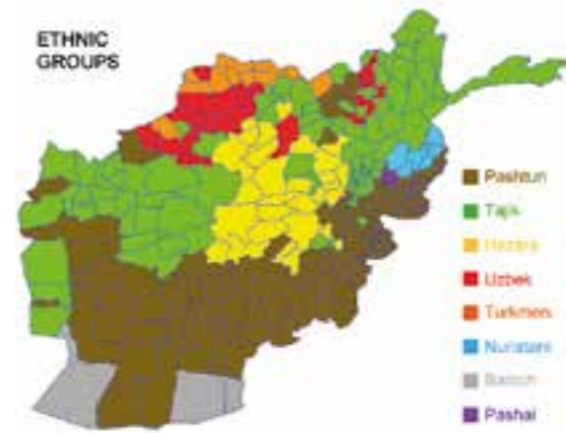
TACİKİSTAN'IN ATOM BOMBASI FAKTÖRÜNÜN İŞGALDEKİ ÖNEMİ NEDİR?

Afganistan'daki garip olaylar bununla da kalmaz. Afganistan'da Mezarı Şerif çevresinde etkinliği olan ve Afganistan'daki direniş adlı sataranç'ta önemli bir taş olduğu düşünülen ve Mezar-ı Şerif'te sıkıştığı bir anda (Şubat-1997), etkin güçler tarafından Türkiye'ye kaçırılarak kurtarılan General Raşit Dostum'un, Tacikistan'daki olaylarda, Özbekler ile beraber Komünist güçleri ve Rusya yanlısı hükümeti desteklemesi bir tesadüf müdür? Tacikistan, Özbekistan, Kırgızistan ve SSCB dörtgeninde oynanan oyunlar ayrı bir kitap olacak kadar fazla ve önemli bir siyasi derstir.

Tacikistan'ı önemli kılan şey uranyum'dur. Eski SSCB topraklarındaki Uranyum rezervlerinin yaklaşık yüzde 35 kadarı Tacikistan'dadır. SSCB'nin kurduğu Uranyum işleme tesislerinden ilki de, 1946'da Tacikistan'da kurulmuştur. Daha sonra Havkent'de (eski ismi ile Leninabad) büyük bir uranyum işleme fabrikası kurulmuştur. Ülkede, 1992 ve sonrasındaki işlenen uranyumun yıllık miktarı 3 bin ton civarındadır. İlk Rus atom bombasının da yapıldığı Tacikistan'ın sahip olduğu nükleer güç, tahminlerin çok ötesindedir.

Şii İran halkı ile Sünni Tacik halkı yanyana durmaz gibi düşünülse de, İran'ın bu ülke üzerindeki etkisi de, Fars kültürü sebebiyle, tahminlerin çok ötesinde olmuştur. İran'ın, Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'de elçilik açtıktan hemen sonra, İran, Tacikistan ve Afganistan'ın katılımı ile Fars Kongresi yapma ve Fars kültürünü temel taşı yapma gayretleri dikkatlerden kaçmamıştır.

Şimdi siz kendinizi, Rusya, Özbekistan veya Çin yerine koyun. Hemen yanı başınızda Fars kültürünün etkisinde, birleşme de, ittifak kurmuş, İran, Afganistan ve Tacikistan'dan oluşan, nükleer güce, devasa doğalgaz ve petrol rezervlerine sahip bir blok ister misiniz? Tabii ki istemezsiniz; dolayısıyla, bu ülkelerin istememesi de gayet normaldir. Bunun, ABD ve İngiltere'yi ilgilendiren yönü de aynı gerekçeye dayanmaktadır. Böyle büyük bir uranyum

Tacik asıllı Afgan vatandaşlarının Afganistan içindeki konumları.

rezervinin ve bu madde ile elde edilen nükleer gücün, şimdilik kaydıyla da olsa, İran yerine, Rusya etkisinde kalması tercih edilmiştir. Dünya siyaseti yeniden şekillenmeye başlamış, Rusya "şeytan" olmaktan çıkarılmış, yeni düşmanın rengi belirlenmiştir: "YEŞİL". Gelecekte, bu siyaset de yeniden şekillenebilir. Bir büyüğümüzün, meşhur olmuş bir deyişle, "siyasette dün dündür, bugün bugündür".

Bir zamanlar birbirine düşman olan ABD ve Rusya'nın, kısa bir zaman sonra, Çin'e karşı bir araya gelmeyeceğini, buna karşılık, Çin'in şimdilik dışladığı Fars ittifakı ile yanyana gelmeyeceğini kimse iddia edemez. Bölgede, hızla, süper güç olma yönünde ilerleyen ve nükleer güce sahip olan Hindistan'ın, kurulacak denklemleri bir hayli değiştireceğinden de şüphe yoktur. Hatta gelecek günlerin yeni gelişen şartları, hiç beklemediğimiz ortaklıkların da ortaya çıkmasına sebep olabilir; siyaset bu, dün dündür diyeceğiz ve kısmet olursa, beraber yaşayıp göreceğiz. Nitekim, Ahmed Şah Mesud'un oğlu Ahmed Mesud'un Hindistan ile yakın ilişkiler kurmak için temaslara başladığı da bilinmektedir. Ahmet Şah Mesud'un 34 yaşındaki oğlunun babasının sağladığı prestiji sağlayıp sağlayamayacağı ve bölgede Taliban güçleriyle baş edip edemeyeceği henüz bilinmemektedir. Bu konuda Taliban'a muhalif birçok Generalin şüphesi bulunmaktadır. Ancak Ahmed Şah Mesud'un oğlunun Rusya ve Hindistan tarafından desteklenme ihtimali yüksektir. Çin ise, petrol ve madenler konusunda Taliban ile iyi sözleşmeler yaparsa,

Taliban hükümetinin bölgedeki en büyük destekçisi olmaya adaydır.

Son yıllarda yaşanan Amerika-İran krizinin altında yatan sebebin nükleer enerji olduğu, hepimizce malumdur. Bunun hesaplarını yıllar önceden yapan ve gelecekte planladığı bir operasyonu, uzaktan gönderilen malzemeler ile yapamayacağını bilen ABD ve tabii müttefiki İngiltere'nin, bölgeye komşu bir alana yerleşmek için bahane arayacağı kesindi. Afganistan'a canım sıkıldı diye giremeyeceklerinden, bütün dünya ülkeleri tarafından makul görülebilecek bir önemli bahane sonrası girmeleri gerekmiştir. Kanımca, dramatik 11 Eylül İkiz Kule olaylarının arkasında yatan uzun vadeli hesap budur. El-Kaide ve hatta Taliban yaşmalıdır. Yaşamalıdır ki, başta ABD olmak üzere etkin batılı güçler, günün gelinceye kadar İran'a, Afganistan topraklarında komşu olabilsinler. Aksini düşünmek, yani, koskoca CIA ve M16 gibi istihbarat örgütlerine sahip iki dev ülkenin, yıllardır, küçücük bir coğrafyada, El-Kaide'yi ve yıllarca Bin Ladin'i bulup yok edememesini düşünmek, her halde aşırı safıkk olur.

USAME BİN LADEN'İ GERÇEKTEN ÖLDÜRÜLDÜ MÜ?

Usame Bin Laden'in 2 Mayıs 2011 yılında Pakistan Abbotabad'da öldürülüp cesedinin Pasifik Okyanusu'na atıldığı ifade edilmişti. Saddam Hüseyin'in asılırken koda başının resmini, Muammer Kaddafi'nin işkence ile öldürülmüş vücudunun resmini sosyal medyaya pompalayanlar, Usame Bin Ladin'in hiçbir resmini göstermemeleri sizce de biraz garip değil mi? El Kaide'nin etkili olduğu söylenen Arap coğrafyasında Arap Baharı ayaklanmaları peş peşe olurken, Suriye ve Libya iç savaşa girmişken, bu tarih biraz manidar değil mi? Acaba bu ülkelerdeki El Kaide mensuplarından gelecek direnç mi kırılmak istenmiştir? Usame bin Ladin'in geçmişte ortak olduğu Bin Laden şirketlerinin geçen yıl ABD'de 1,34 milyar dolar vergi verecek kadar faaliyette bulunması çok daha garip değil mi? Bu arada, dün Kore'de, Bosna'da, Kosova'da, Somali'de olduğu gibi, bugün de, Afganistan'da, ülkemizin de içinde bulunduğu

bazı ülkelere de, NATO ve/veya BM bahane edilerek ihtiyaç duyulduğu imajı verilmiş ve bu ülkeler de, malesef, bu büyük oyunun küçük figüranları olmuşlar ve olmaya devam etmektedirler.

TÜRKİYE'NİN KONUMU VE KABİL HAVAALANI BEKÇİLİĞİ

Ülkemizden giden Tugaya Kabil'in güneybatısında küçücük bir üs verilmiştir. Afgan halkı ile ilişkiler çok sınırlı bırakılmıştır. Dış dünyaya karşı bu operasyon bir NATO operasyonu gibi gösterilmiş, gerçekte ABD ve İngiltere'nin başrol oynadığı bir senaryo yazılmıştır. Diğer NATO ülkeleri için de durum farklı değildir.

Hükümetimiz anlaşılmaz bir şekilde Kabil Havalimanı'nın güvenliği ile ilgili ABD ve NATO güçlerine yardım edeceğini açıklamıştır. Bu konuda Taliban ile yapılmış bir anlaşma henüz yoktur. Bu havalimanı, ABD-Taliban Katar-Doha'da anlaşta ise, bu havalimanı eroinlerin Batya naklinde de kullanılacaktır. Ülkemin böyle adı bir işte aracı olmamasını temenni ederim.

BELUCİSTAN PROBLEMİNE DİKKAT EDİLMELİDİR

Çok yakında, Pakistan ve İran arasında çeşitli olayların çıkması da kaçınılmaz olacaktır. Bu olaylar içinde en ideal alan, yine, 2. Dünya Savaşı sonrası, bölgeden fiilen çekilen İngilizlerin siyasi dehasıyla parçalara ayrılmış olan Belucistan'dır. Belucistan'ın küçük bir kısmı Afganistan'da bırakılmakla beraber, esas alanın yarısı İran'da, diğer yarısı Pakistan'da bırakılmıştır. İran ve Pakistan'da karşılıklı çıkartılacak olayların, şimdiden planlandığının işaretleri de görülmeye başlanmıştır. PKK olayları ve rejim farklılığı bahane edilerek, Türkiye ve İran arasında çıkartılmaya çalışılan çatışmaların özünde de yatan ana gerekçe budur. Yani, nükleer güç elde etmeye çalışan İran, her taraftan kuşatılmalıdır. Sonuç olarak ifade etmek gerekirse, yeraltı kaynakları ve uzun vadeli siyasi hesaplar başta olmak üzere, birçok sebeple bölgeye yerleşmeye karar veren batılı güçler, işe, en kolay lokma olan Afganistan'dan başlamışlardır.

Bölgede Afganistan, İran ve Türkiye

Son yıllarda yaşanan Amerika-İran krizinin altında yatan sebebin nükleer enerji olduğu, hepimizce malumdur. Bunun hesaplarını yıllar öncesinden yapan ve gelecekte planladığı bir operasyonu, uzaktan gönderilen malzemeler ile yapamayacağını bilen ABD ve tabii müttefiki İngiltere'nin, bölgeye komşu bir alana yerleşmek için bahane arayacağı kesindi. Afganistan'a canım sıkıldı diye giremeyeceklerinden, bütün dünya ülkeleri tarafından makul görülebilecek bir önemli bahane sonrası girmeleri gerekmiştir. Kanımca, dramatik 11 Eylül İkiz Kule olaylarının arkasında yatan uzun vadeli hesap budur.

ekseninde hesaplar birlikte yapılmaktadır. Öyle olmasaydı, 1978'de Afganistan'da Davut Han'ın krallığına son verilmez, 1979'da Şah Rıza Pehlevi İran'da devrilmez, 1980'de Türkiye'de ihtilal olmazdı.

Sonuçta ABD'yi bile yöneten derin güçler insan kayıplarını "savaş zayiatı" olarak düşünüp, 3,9 milyar dolarlık İkiz Kuleleri gözden çıkartmışlar, yeraltı kaynaklarından ve eroinden yirmi yıl boyunca trilyonlarca dolarlık yıllık kazanç elde etmişlerdir.

Bu paralar ile terör örgütlerini, ülkelerinin resmi hesapları dışında finanse etmişlerdi. Asya'da, Rusya ve Çin'in yanı başında büyük bir üs elde etmişlerdir. İran'ın nükleer gelişimini engellemişlerdir. Bu kadar kazanç yetmez mi? Biz de hala İkiz Kuleleri kim vurdu diye düşünüp duruyoruz.

AFGANLILARIN GÖÇLERİ VE TÜRKİYE'YE MUHTEMEL ETKİLERİ

Son zamanlarda ülkemiz ve dünya gündemini belirleyen konulardan biri de Afganlıların başta Türkiye olmak üzere Batya göçleridir. Afganlılar, basında basitçe anlatıldığının aksine, Türkiye'ye ulaşabilecekleri Herat bölgesinden İran'a girememişlerdir. Zira Herat bölgesinde İran-Afganistan sınırı, İran'ın Afganistan üzerindeki etkisini azaltmak için, ABD ve NATO güçlerince

mayınlanmıştır. Afganlılar, önemli ölçüde, Beluci etnik grubunun hâkim olduğu Newroz ve Kandahar bölgesinden İran'daki Belucilerin hakim olduğu bölgeye gitmişler, buradaki Belucilerin yardım ve destekleriyle Türkiye sınırına kadar ulaştırılmışlardır. Burada ülkemiz yetkililerinin dikkat etmesi gereken en önemli konulardan biri gelen Afganlıların çoğunun erkek ve Beluci olmalarına dikkat etmeleridir. Son zamanlarda ABD ve Batı dünyası İran, Pakistan ve Afganistan'a bölünmüş olan Belucistan bölgesini ayırıp ayrı bir ülke yapma planları yapmaktadırlar. Bu gayretlerinde, Pakistan Belucistan bölgesindeki Gwadar Petrol yataklarının da büyük bir önemi-katkısı olmuştur. Bu arada, önemli basın-yayın organları Belucilerin Kürtlerle akraba olduğunu ve dillerinin çok benzediğini ifade etmektedirler. Yeni politika buysa, birçok Beluci kökenli Afganın İran Belucistan bölgesine geçtikten sonra Türkiye'ye değil, Irak ve Suriye kuzeyindeki PYD ve PKK saflarına ABD tarafından sürüklenmiş olma ihtimalleri de çok yüksektir. Savaş içinde büyüyen bu Afgan gençlerini PYD ve PKK saflarında karşımızda görmeye de hazırlıklı olmalıyız. MİT bu konuda detaylı çalışma yaparak hükümet tarafından gerekli siyasetin üretilmesine yardımcı olmalıdır.

SİYASİ TRAVMANIN YENİ ADI: AFGANİSTAN

” Afganistan'da kabus tekrar başladı. Dünya kamuoyu, ABD'nin çekilmesinden hemen sonra Taliban'ın beklenmedik şekilde Kabil'i ele geçirmesi, dünyada şaşkınlık yarattı. Bütün siyasi ve askeri hesapları altüst eden bu olayın siyasi, diplomatik ve askeri sorumluluğunu ise kimse üstlenmek istemiyor.

MUSA KARADEMİR

BDU Uluslararası İş İnsanları ve Diplomatlar Birliği Başkanı

11 Eylül saldırıları sonrası, ABD'nin başını çektiği NATO bloğu, Usame Bin Ladin ve diğer El Kaide elebaşlarını sakladığı gerekçesiyle, 7 Ekim 2001'de Afganistan'ı işgal etti. "Sürekli Özgürlük" gibi sığ ama içi iyi doldurulmuş sloganla Afganistan'ı işgal eden ABD, 20 yıl boyunca bu ülkede kaldı.

İşgalin amacı her ne kadar El Kaide'yi yok etmek olsa da gelinen noktada, Afganistan'ın küçük bir bölgesinde kalan ABD, beklene ve istenen sonucu elde edememiştir. 2014 yılında dönemin ABD Başkanı Obama, ABD'nin Afganistan'dan çekileceğini, ancak küçük bir askeri birliğin Afganistan'da kalarak, Afgan Ordusu'nu eğiteceğini söylemişti. Fakat bu plan niyetten öteye gidemedi. Zira Obama yerine ABD'nin yeni başkanı olan Trump, Afganistan'da kalmaya devam etti.

Taliban ve ABD Katar'ın başkenti Doha'da bir araya gelerek, ABD'nin Afganistan'dan çekilmesine ilişkin bir takvim belirledi ancak bu takvime de uyulmadı. Trump seçimi kaybedip yerine yeni ABD Başkanı Joe Biden gelince durum değişti ve ABD, Afganistan'dan plansız ve zamansız çekildi.

Bu beklenmedik çekilmenin ardından, Taliban hızla saldırıya geçerek, 15 Ağustos'ta Kabil'e girdi. Taliban Kabil'e girerken, ortada ne Afganistan Cumhurbaşkanı vardı ne de ABD'nin eğittiği Afgan Ordusu.

Taliban'ın Kabil'e girmesi ve Afganistan'ı ele geçirmesiyle birlikte, dünya medyasının ve dünya kamuoyunun gözleri önünde, korkunç

görüntüler yaşandı. Halkın panik halde Kabil'i terk etmeye çalışması, uçaklardan düşen insanlar, insanlığın içinde bulunduğu utancın eksiksiz yansımasıydı.

Taliban'ın 20 yıl önce bıraktığı kaosu yarattığı travma, yaşanan korkunun boyutlarını anlatmaya yeter. Şimdi dünyanın gözü önünde yaşanacakları sadece izlemek zorunda kalacağız. En başta, Suriye'den olduğu gibi Afganistan'dan da mülteci akını başlayacaktır. Mülteci cenneti olan Türkiye'de bu göç dalgasından etkilenecek ülkelerin en başında geliyor.

Taliban'ın ayak seslerinin, Kabil'de tekrar yankılandığı böyle bir

atmosferde Taliban, şeriat hükümlerine göre bir hükümet olacağını açıkça ilan etti. Bu siyasi yönetim şeklinin Afganistan ve bölge ülkelerinde çarpan etkisini görmek gerekecek.

Taliban'ı yaratan ABD, net söylemek gerekirse yenilmiştir. Özellikle güvenlik tanımının değiştiği günümüzde Afganistan sadece ABD'nin değil, Çin ve Rusya'nın da ve tabii olarak da AB ve İngiltere'nin de meselesi haline dönüştü. Özellikle, Rusya-Çin arasına bırakılan bir bomba olan Afganistan, ikinci Taliban döneminde nasıl bir politika izleyecektir. İnsan haklarının yok sayılması bir yana, ekonomi, eğitim, sağlık, güvenlik, hukuk gibi alanlarda, Taliban beklenen ve istenen yönetim düzenini oluşturmaktan çok uzak olacaktır.

Peki, Talibanlı Afganistan, uluslar arası toplumun bir parçası olabilecek mi? Yoksa yeni bir koalisyon ittifakı, Taliban'a karşı askeri bir hareket düzenleyecek mi? Rusya ve Çin hatta Türkiye bu konuda ne yapacak? Afganistan'ın inşasında Türkiye rol oynayabilir ancak siyasi ve diplomatik süreçlerde neler yapabilecektir.

Dünya yeni Afganistan'ın ve Taliban'ın meşruluğunu kabul edecek mi? Taliban geçmişinden ders çıkaracak mı? Göç dalgası karşısında dünya ne yapacak? Avrupa Birliği, ABD, Rusya, Çin, İngiltere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde uzlaşabilecek mi? Kıscası Talibanlı Afganistan, bölge için fırsat mı? Kaos mu?